

A'
TSÁSZÁRI. és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

15.

Költ Bétsben, Böjt-elő Havának (Februáriusnak)
 20 dik napján, 1795-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

Mühlheimből, 4-dik Februáriusban út-
 sított Tudósítása Gróf Clerfaytnek:

„ Frigyes - Belgyiornak Over - Yssel
 Tartományabéli Campen (nem Campea)
 és Zwoll Városokból, mihelyest ki-vonták
 lábokat az *Anglusok*: mindjárt fegyverbe
 öltöztek, mind a' két Város' Polgarjai, újj
 Magistrátust tettek, a' Frantzia Közönsé-
 ges - Társaság' Barátnak nyilatkoztatták ki
 magokat; és leg-nagyobb része a' Lako-

Q

soknak, fejez veress és kék színű bokrétkákat rakott fel. “

„ Minekutánna egyéb *Yssel*-mellyéki tanyákon kívül, *Deventer* (*Daventria*) Városát is el-hagyta volna *Hannoveránus* Generális Gróf *Walmoden*: 's résszerént, az *Ems* folyó-víze megé; résszerént pedig a' *Münsteri* földre vette magát: illy környülállások között Ts. Kir. Haditármester Báró *Alvinczy* is el-kezdette Febr. 4-dikén, a' kormányozása alatt lévő Ts. K. Sereg-osztályt, a' *Lippe* vize eleibe és megé szállítani által *Cleve* Hertzegségbe, 's ekképpen újra egyesítette Népeinek jobb szárnyát, az egyesült Sereg' bal szárnyával. “

„ A' lágyúlni kezdett idő, ismét tartós kemény hideg váltotta fel. “

Regensburgból Jan. 28 dikán: — „A' *Speyeri* (*Spirai*) Hertzeg-püspök egy Írást intézett az itt ülő Birodalmi gyűléshez, melly Írásban kéri, hogy szállíttassék-el *Bruchsalból*, *Conde* Hertzeg' fő-quártélyá: minthogy a' nevezett Hertzeg' vezérlése alatt lévő *Frantzia* Ki költöztek, igen fenyíték nélkül való: melly okhoz, még az a' második nagy ok is hozzá járúl: hogy *Bruchsal*, nem sokkal fekszik messzebb három órányi járó földnél, a' *Rajná*tól: ha tehát, által találna a' *Rajná*n rontani az ellenség: nagyon síralmas sorsa fogna úgy lenni *Bruchsal*nak: minthogy *Condé* Hertzeg' Korpusára, mód nélkül mérgelődnek a'

Frantziák, kik már ekkoráig is többet bírnak a' *Spirai* Hertzegségből, két-harmad résznel. "

Olász - Országból. —

„ *Genuából* Jan. 24-dikén: — „ Az *Olász - Országi* Frantzia Sereg' újj Vezére Gen. *Scherer*, el-járván a' kormányozása alá adattatott egész Népet, *Ormea*, és *Pieve* Városokban vólt; a' napokban. — *Rusca* nevű Orvos - Doktor, a' Generálisadjutánsa, ki is, mindenütt együtt utazván a' nevezett Vezérrel, igyekezett, a' Frantzia Katonaság között uralkodó nyavalyának okait ki tapogatni. "

„ A' leg újjabban érkezett *Spányol* Kustúr, olly hírt hozott *Rosas* Városról, hogy az ő el-indulásakor is, hathatósan védelmezte még ez magát az offromló Frantziák ellen. — A' *Rosasi* tenger partnál egy 74 ágyús *Spányol* hajót süllyesztett-el a' nagy szélvész; egy 80 ágyúsna pedig igen megrontotta az árbótz-fáit. "

Genuából Febr. 3-dikán: — „ A' *Korszika* Szigeténél állott *Anglus* hajóseregről azt halljuk, hogy sok kárt tett benne, a' nagy szélvész. "

Frantzia - Országból —

Rennes Városából, olly értelmű Tudósítás útasítódott Jan. 20-dikán *Párisba*, hogy az a' neme a' Rojalistáknak, melyet,

Les Chouans névvel neveznek a' Frantzia Tudósítások, még akkor is pusztította, a' *Château-Gonthieri*, *Segréi*, és *Lavali* vidékeket; 's jó nagy számu Republikánus Osztályokat is meg mert támadni. — Jan. 9-dikétől fogva, Febr. 9-dikéig hagyatott vala, értelem és szándék változtatásra való idő, minden Rojalistáknak: melly időszakaszt, ha hasznokra nem fognának ezek fordítani: arra az esetre, minden szükséges rendeléseket meg tett előre *Canclaux* Republikánus Generális.

Párisból Jan. 31-dikén: — „*Boissi d'Anglas*, eggy Beszédet tartott tegnap a' *Békességről*, a' Nemzeti-gyűlésben. Ezen Beszédben — mellyet ki nyomtattatott a' Gyűlés — azt állítja *Boissi*, hogy a' Frantzia Kormányfő, szívesen kíván Békességet kötni.]

Elegyes Tudósítások.

Varsó meg-vétele után *Pétersburgba* útasított Levelére a' *Lengyel* Királynak, következő feleletet indított az *Orosz* Tsáczárné, Dec. 2-dik napján, *Stanislaus* Királyhoz:

Uram Ötsém!

„*Lengyel*-Ország' sorsát, mellyet 21-dik Novemberi Levelében rajzolt-le Felsőged énnékem, okoztak az ollyatén gondolkodás' fundamentomi, mellyek, minden ren-

det, és társasági intézetet fel-forgatnak, és tsupán egy oly Népnél találhattak helyet, a' melly hanyatt-homlok rohant minden rendeletlenségekre. Nem múltam én el, az említett princípiumok' rettenetes következései ellen dolgozni, és azon veszedelmes méjjségnek, a' Lengyel Nemzet' lábai elől való bé-temetésén igyekezni, mellyet az ő Tsábítói ástak, 's a' mellybe, belé is rántották őket végtére. De minden törekedéseimnek, háládatlanság, gyűlölség, és árulás valának a' jutalmai. Legrettenetesebb azon gonoszok között, mellyek, reá nehezednek most ezen Népre, az előre el-látható eleségbéli-szükség. — Hogy ennek, a' mennyire tsak lehet, eleit vehessem: rendeléseket fogok tenni erántta. Ezeknek meg-foutolása azonban valamint azon veszélyeknek jól-tudása is, mellyeknek, a' *Varsói* zabolátlan Nép között vala ki-tétetve Felséged, kívántatják velem, hogy ezt a' vétkes Várost, mentől elébb lehet, haggya el Felséged, 's költözön *Grodnóba*. Feldmarsall Gróf *Suwarow-Rymnikskinek* vagyon parantsolatja, hogy ezt, Felséged' eleibe terjessze, és egyfzersmind meg-tegye az a' végre kívántató Intézeteket, hogy bátorságos és alkalmatos módon juthasson Felséged *Grodnóba*. Felségednek, kell esmérni az én természetű tulajdonságomat. Meg nem engeddi ez nékem, hogy vissza-éllyek azokkal

a' nyereségekkel, mellyekre segítették engemet: az Isteni Gondviselés' jósága, és az én ügyemnek igazsága. Tsendességgel várhatja tehát Felséged, azt a' meghatározást, a' mellyet, *Lengyel-Ország'* jövőndő sorsára nézve, a' Közjó és a' Közé bátorság fognak szükségesnek mutatni. — Illy értelemmel és indulattal, maradok Uram Ötsém, Felségednek jó Nénnye.

Katalin. "

Nápolyból Jan. 27-dikén: — „Fels. Királyunk, pompás mulattságot készített Sz. *Lútziai* palotájában, az itt mulató *Anglus* Királyfi' születése' napjára: melly mulattságra el-hívta Ő Felsége, az ide érkezett *Eszterházy* Miklós Hertzeget is úti Társaival együtt.

Barkó Huszár Regimentjében Oberstlieutenánti ranggal vitézkedő, és már *Theresia'* Rend-tzímerével is meg-tiszteltetve lévő *Barkó* Felix Urat, utánna következő Maradékival együtt, Báróságra méltóztatott emelni Ő Ts. K. Felsége.

Frantzia - Ország.

Párisból Jan. 29-dikén: — „Itt egy 81-fa, ötfáz líver, és ezer líverre is fel fog menni, ha úgy tart még soká a' hideg, mint most. Egy pár Lábbélit, negyven; 's egy rőf közönséges posztót, kétfáz líverrel kell fizetni. Egy font húst, egy talléron adnak a' Mézfárosok. Egy font

kenyérnek az árra, *Páris* körül tíz; *Páris*ban pedig három szól. “

Párisból Febr. 1-ső napján: — „*A' Nagy-Hetruriai Udvar*, Gróf *Carletti* Minis-
terjét ide küldötte. “

„*A' l' Orateur du peuple* című Újságnak leg-újabb Darabjában, következendőképpen nyilatkoztatta ki magát *Freron* Nemzet gyűlési Tag, a' Békességre nézve: „Olaj-ágot ajánl nekünk *Európa*: fogadjuk el azt, 's helyhez-
tessük palma-ágaink közé. Jól tudják azt magok a' Királyok, miképpen kellessék, Szabad Közönséges-Társaságbéliekkel, Békességet kötni? de a' Republikánusok is el-tudják fogadni, a' Királyoknak igaz és okos Feltételeiket. “

„*A' mérséklett Királyi Igazgatásnak*, közönséges Írásban való javaslásáért el-fogatott, és Törvényszék eleibe állíttatott *Lacroix* Professzort, hatalmasan mérészflette menteni *Freron*, említett Újság-darabjában: „Mi szükség volna — *úgymond* — egy szerentsétlen, és tsupán fel tétel alatt való mondásért, Emberi-vér' omlását szemlélni? Talán ismét, *Thermidor'* első napjaira estünk vissza? [Avagy *Tibérius* alatt élünk e' *Rómában*? — Ha el-vész *Lacroix*: győzedelmeskednek a' *Decemvirek*, (*Robespierri*sták); gilljotínt ragasztanak újra a' magok győzedelmi-szekerekhez; ártatlanoknak fogják mondani magokat *Robespierre'* Követői; és Ti magatok szolgáltat-

tok mentséget az Emberevőknek (Antropophagusoknak), a' kiket üldöztök. “

„A' kegyetlen hatalmaskodásnak elenyészése után: nagyon alá szállott *Marat'* betsülete is. A' *Faydeau* úttzabéli Teátromban egy Álló-kép emeltetett vala a' *Robespierri* időkben, *Marat'* emlékezetére: 's tegnap estve, össze-törte a' Nép ezen képet, és annak helyébe, illy Epitáfiumot függesztett fel:

Appui de l' assassin, opprobre de la France

J' ai plongé le poignard au sein de l' innocence;

Par les plus grands forfaits, je sus me faire un

Passant, les jacobins m' ont mis au Panthéon.

(Védelmeszője valék a' Gyilkosoknak; gyalázatjára éltem Fr. Országának; öldököltem az ártatlanságot; futó nevet tudtam szerezni magamnak a' leg-nagyobb álnokságok által; *Pantheonba* (a' nagy érdemű Hazafiak' temetőjébe) helyeztették testemet a' Jakobínusok.)

„Az össze-tört Kép' helyébe mást akart tétetni a' nevezett Úttzabéli Politzáj-tiszt: mivelhogy az első Képet, Nemzet-gyűlési Végzés emeltette vala *Maratnak*: de a' Teátromi gyűlekezet, sikeretlenné tette a' Politzáj tisztnek minden igyekezetjét. “

„*Collot - d' Herbois*ról, olly hír kezdett támadni, hogy abbéli bosszúságából lövöldöztetett volna le annyi *Lyoniakat*, mivel gyakran ki-fütyölték ezek őtet, *Lyon*i Teátralista korában. - *Fusil* nevű Játtzó, a' ki hasonlóképpen ki-tsúfoltatott vólt sokszor a'

Lyoni Teátromban, és ugyan ezért, Generális - Adjutánsává is lett *Collot*-nak a' *Lyoniak'* pufztításában; igen érezhetőképpen kénytelenítettett tapasztalni a' napokban: hogy valamint minden más *Robespierristák*: úgy ő is, szörnyű útalathban, és gyűlötségben vagyon, a' Népnek nagyobb része előtt: és ugyan ezen Történet szolgáltató alkalmatosságot *Duhemnek* arra a' panaszra, hogy Rojalistákkal vagynak rakva a' Teátrumok. *Fusil'* meg-letzkéztesének ez a' históriája: A' *Palais-Royal*-béli Játéknéző helyben, melly, Ritkaságok' Teátrumának neveztetik, minekutánna vége lett volna a' Játék' első részének, egy írott papiros vetődött a' Játzó' helyére. Egy Játzó fel-vette mindjárt ezen papirost, 's akarta olvasni; de kiáltott neki a' Gyülekezet, hogy ne ő; hanem *Fusil* olvassa. Egy különösen a' Nézők közzül, így szólott: *Fusil* nevű Játzója ezen Teátrumnak, egy azok közzül a' tsúf-állatok közzül, kik, a' boldogtalan *Lyoniakat* tsoporokba állították, 's úgy lövöldöztették: minekokáért szükség, hogy; közönséges penitentiát tartson most itt, ezen Verseknek el olvasása által. Meg-jelent tehát *Fusil*, és olvasni kezdette a' Verseket; de tökéletlenül: azért is tsúfos, és igen kemény beszédekkel érdekeltetett a' Néptől. Annakutánna, egy más Játzó ízóllítottott elő, hogy olvassa el; magok

egéssz valóságában a' Verseket. Ekkor el-
akart menni *Fusil*; de reá kiáltottak, hogy
helyben maradjon, és tartsa a' gyertyát,
Talma Játtzó mellett, a' ki, t. i. olvasás
végett e' ő-állott. Eggy a' Nézők közzül,
azt jegyzette meg *Talmáról*, hogy ez nem
vólt Jakobínus: Nem én — *felele Talma*
— az én Barátim mindnyájan, gilljotínon
végezték életeket. — A' Versek közzül,
kettőt ide iktatunk:

Mânes plaintifs de l'innocence
Appaisez - vous dans vos tombeaux,
Le jour tardif de la vengeance
Fait enfin pâlis vos bourreaux

* * * * *

Voyez déjà comme ils fremissent!
Ils n' osent fuir, les scélérats!
Les traces du sang qu' ils vomissent
Décéleraient par tout leurs pas.

(Ártatlanúl meg-ölettetteknek kesergő
Lelkeik! tsendesíttsetek magatokat gyász-
helyeitekben. A' bosszúállásnak késedel-
mes napja, meg-sárgítja végre a' ti hóhér-
jaitokat. Lássátok, miként reszketnek már
ezek a' Gonosztévők! futni nem mernek:
a' vér után, mellyet okádnak, mindenütt
nyomokba lehet akadni.)

„Ezen verseknek hallására, kiáltotta a'
Gyülekezet *Fusil*nek mindenfelől: Te vagy
Te, a' kire ez illik, Boldogtalan! Te vagy,
a' ki vért ittál, a' ki, vért okádsz! — Mi-
dön *Talma*, bosszúállás' esküvésre serken-
tette vólna a' Hallgatókat: félbe-szakasz-

tatták ezek véle a' befzédet, 's egyg szív:
vel szájjal kiáltották:

Oui, jurons, jurons sur leur tombe,
Par notre pays malheureux
De ne faire qu' une hecatombe
De les Cannibales affreux
Guerre á tous ces agens de crime, etc.

(Igen is, esküszünk, esküszünk az ő,
(t. i. az ártatlanul meg-öletteteknek) sír-
jok felett, a' mi szerentsétlen Hazánkra;
hogy egyg nagy áldozatot fogunk tsínálni
ezen szörnyü Emberevökből. Hadat indí-
tunk, mind ezen Szolgai ellen a' Bűnnek
's a' t.)

„A' tapsolásokkal, 's a' fájdalomnak,
és bosszúállás' kívánságának hathatos nyi-
latkoztatásával, egyesültek ezen kiáltások:
*Éllyen a' Közönséges- Társaság! Éllyen
a' Nemzeti-gyűlés!* — Vége lévén mind
ezeknek, jelentették a' Játzók, hogy kez-
dődni fog a' Játék' második Darabja. Igen
is, felele a' Gyülekezet, de, ne mutassa
magát többé *Fusil*. Midőn ezen feleletre,
a' lett vólna a' Teátrálistáknak válasszok,
hogy nem lehetne egygyszeriben, más Ját-
szót állítani elő, *Fusil'* helyébe: el-öfzlás-
ra serkentették egymást a' Nézők, a' melly
meg is lett. — — Egyg más Játéknézö
helyben, melly *Olaszok'* Teátromának hí-
vattatik, *Frial* nevü Játzót kényszerítete
Jan. 26-dikán a' Teátromi Gyülekezet,
hasonló foglalatú Verseknek el-ölváására,

mint a' millyenek által *Fusil* tartozott a' maga közönséges penitentiáját tartani.

„ A' Nemzeti-gyűlésnek *Audouin* nevű Ex-jakobínus Tagja, félbe hagyta vala a' *Robespierristai Újság-Írást*: de ismét reá gondolta magát, annak folytatására, melly szándékjáról, következő értelmű Hír-adást tett közönségesse: „ A' hív, és az egyenlőségnek, szabadságnak, 's Népi igazgatásnak (Demokratziának) fenn-tartására meg esküdtt Republikánusoknak üldöztetése, fel gyújtotta az én fejemet. Jelentem annakokáért mind az Árifztokratáknak, a' kik örvendettek az én Újságomnak megszűnésénn; mind a' Pátriótáknak, a' kik meg-szomorodtak vala azonn, hogy említett folyó Írásomnak ki-adását újra elfogom kezdeni ennek a' Hónapnak 15-dikénn. Írni fogok a' Szabadság' álló képe' jelenlétében *Brutus'* péterkése, és *Cató'* kardja között: az az: mind személlyek, mind dolgok felől, ki-fogom mondani az igazságot, maga egéssz valóságában, nem hajtván semmit a' Terroristáknak és *Robespierre'* Követőinek bosszantásaikra, 's titkos össze-esküvéseikre, a' kik, hadat indítottak ezen nevezetek alatt, a' Republikánusok ellen, kiknek úgy nints mástól függések, valamint a' levegő-égnek, a' meilyet bé-szívnek, 's a' kiknek bátorságjok egyenlő mértékben nevedik a' Demokratzia' veszedelmével.“

„Az új Revolutzió nális Törvényfzéknek installáltatása’, vagy hivataljába lett bé-iktattatása’ alkalmatosságával, hathatós Beszédet tartott az Elölülő, *Agier* Polgár, melly Beszédből ide iktatunk némelly nevezetes Tzikkelyeket: „Iszonyodunk — *monda Agier* — midön olly Vérengező Bírák után kezdünk itt itélni, a’ kik, ezérnyi ártatlanokat küldöttek halálra. Ezek a’ székek, mellyeket el-foglalánk; ezek az előttünk lévő gyáfos léptsők; ez az ülő hely, melly, olly sok ízben, változtatta által a’ virtust vétékké: eggy szóval, minden részei ezen Kerületnek, szomorító történetekre emlékeztetnek mindnyájunkat, ’s jaj! talán, személyes keserőségeinket is újjítják meg. — Egy igen lzerentsés revolutzió, fordítást teve a’ dolgok’ folyamatjann: a’ rettegtetést, melly, olly sok ideig vesztegete bennünket, igazság váltotta fel, mellynek uralkodtatása, a’ mi ide lett ültetésünknek tzellya. Nem gyilkolás kívántatik mi töllünk, a’ mellyre valóban rosszul választottak volna bennünket; hanem tiszta exekúziója (végre hajtása) a’ Törvényeknek; nem kötelességünk, az ártatlant, ’s még annyival inkább nem, a’ jó embert, és igaz Hazafit ölni, hanem tartozunk igazán büntetni minden Gonosztévőket, kik akármelly név, akármelly szín alatt, és akármilyen módon esküdtek - össze Hazájok’ veszedelmére. — Miért kellett éppen a’ mi vállainkra tenni

ezt a' réttentő szolgálatot? és a' Nép, vagy ennek Képviselei, miért nem vették-vissza parántsoló szavokat, a' mi fundamentomos mentségünkre; mellyet mi, önön erőtelenségünknek érzéséből vettünk? Bizonyára, ha a' Polgári-tulajdonsággal nagy kötelességek vagynak egybe kötötte; ha nagy jussai vagynak rajtunk a' Hazának: ezt mi főképpen ebben a' szempillantásban érezzük: a' midőn nyugodalmunktól meg-fofztatván, vagy édes munkálódásinkról el-vonattatván, kívánságunk nélkül, sőt kívánságunk ellen, a' leg-unalmasabb, leg-bajosabb, és ha szabad mondani, a' leg-veszedelmesebb foglalatosságokba állítottunk-bé, hirtelenséggel. Igazság' Papjai lévén, fel-vagyunk áldozva a' Közjónak: minnelötte áldoznánk; magunk leszünk — úgy szólván — áldozatokká — Engedelmeskedjünk, minthogy meg-kell lenni, és minthogy nem tehetünk érdemet a' hivatalnak fel nem vállalása által; tegyünk érdemet, hivatalunkban való megnyugvásunk által. Ha kemény szententziákat tartozunk hozni: nem minékünk lehet azokat tulajdonítani; hanem egyedül a' Törvénynek, mellynek mi, egéssz értelemben véve, kényszerített Tolmátsai (*les interprètes forcés*) vagyunk. Ha, ítélésbéli tökéletlenség által hibázunk: ez, nem a' mi Választóink vétke lesz; hanem a' miénk. "

„Ha mi, az Igazság' javáért, igen sokat tartozunk tselekedni: a' Nép is, vezzen kötelességeket, ebben a' tekintetben magára, mellyeket szükség néki, híven megtartani, de a' mollyektól — fájdalommal kell meg-jegyezmem — nem tsak egyszer távoztak el, az id:, nézés, és hallgatás végett gyülekezett Személyek.“ — Itt, el-histórizálta *Agier*, hogy az, előbbeni Igazgatás alatt, nem lévén módja a' Frantzia Népnek, egyéb Közönséges-gyűlésekben, hanem tsupán a' Teátromokban jelen lenni, ott szokta vala ki-adni a' maga természeti elevenségének egész tüzét; hangos örvendezések és tsúfolások által nyilatkoztatta ki a' Játzókkal való meg elégedését, vagy meg nem elégedését: és ezt természetes dolognak mondotta lenni *Agier*: mivel a' Teátromi Játzó tálentomának nints más Bírája, hanem a' Publikumának az a' része, melly, gyönyörködteteti magát a' Játzó által, 's fizeti azért őtet: de a' Revolutzió' el-kezdődésével — *így folytatá beszédjét Agier* — a' politika Gyűlésekbe is bé-vitte a' szabad Frantzia, a' teátromi szokásokat: éppen úgy bánt, Törvényadóival; Magiftrátusaival; 's Bíráival is: mint szintén a' Teátromi Játzókkal; és a' Faktziók, (Pártos-felekezetek) mellyek mindenkor igyekeznek, hasznokra fordítani a' mi hibáinkat, nem késtek e' részben is egy-olgy eszközt szerezni magoknak, a' melly-

nek igen nagy hasznát vették ők, a' közönséges tanácskozásoknak zavarására, és önnön tettzések szerént való hordozására. — „Polgár Komisszárius! — így szólítá meg ezentúl Agier, a' Bé-iktató Nemzetgyűlési Biztost — ígérje meg Kegyelmed, a' Nép nevében, hogy a' Törvényfzék, és ennek ítéletei eránt, az a' tisztelet 's engedelmesség fog tellyesítödni, a' mellyel tartozik minden Polgár, a' Törvénynek, és ennek Organumainak (Eszközeinek).

Béts. — Császár Ö Felsége, gazdag ajándékokkal küldötte Udvari-Tanátsos *Meyer* Urat, Tirolis Fő-Városába *Inspruckba*: a' hová indúltak Februáriusnak 7 dikénn *Majlándból*, *Ferdinánd* Fő-Hertzeg és Fő-Hertzegné, kedves második Leányoknak, a' *Baváriai* Valasztó Herzzeggel tartandó lakadalmára.

Néhány napokkal ez előtt, nagy ágyúzás volt *Nufzdorf* nevü szomszéd falunál a' fagyos Dunára. Ki-kötszítak ennek szemlélese végett némelly *Bétsiek* a' Szigetbe: de meg-járták: mert hogy meg-indúlt a' jég: el-fszakasztotta a' hidat, mind a' szélesebb, mind a' keskenyebb ágán is a' Dunának; 's e' szerént a' Nezők, jó ideig tartoztak patzientálni magokat a' Szigetbenn.

(*Fél-árkus Töldalékkal.*)

T O L D A L É K

A Magyar Hírmondónak, Február. 20-dik napján, 1795-ben költt árkusához.

Hazánk' kies térerén fekszik egy szép Város;
 Tövises; (a) de még is senkinek sem káros.
 Sőt hasznos: mert félzke a' tudományoknak,
 Lak-helye az oltárt temjénző Papoknak.
 Ha ki a' tudományt; 's szentséget vizsgálja,
 Athénát; és Rómát ebben fel-találja.
 Valóban ez Hazánk' Fő Palladiuma;
 Mert itt van Apolló' tudós Museuma.
 Hierarkiánknak itt Fő-Káptalanja;
 Mellynek minden tagja árvák' Atyja, 's Anyja.
 A' melly leg erősebb oszlopa Hitünknek;
 Atlássá már dűlni el kezdett ügyünknek.
 Músám! meny bé ebbe; ne félj, bár nagyon fagy;
 Lássák ősz fejjel is; hogy még Katona vagy.
 Egy all-földi zárlós bundát vess hátadra;
 Húzzál egy pár szörös botskort két lábadra.
 Jó bagoly süveget tegyél a' fejedre;
 Róka farkas keztyűt vonjál fel kezédre.
 Tiltom e Városba ne menj - bé te sleppel;
 Sem; miút most viselnek melyen, dombos
 léppel.
 Mert az; kit *Mucetum* (b) takar, illyt útálja;
 Így hát személyedben kedvét sem találja.

(a) Nagy - Szombat, Tótúl Trnawa, vagy is Trnowa; melly szó annyit téfzet mint tövises.

(b) *Mucetum* néven neveztetik azon viola színű, kurtá; vállfá való egyhazi ruhát; mellyel egyetül a' Kanonokok; és Püspökök élnek.

Pedig e Városba illy Úrhoz kell menned,
 Mély fő-meg hajtással köszöneted' tenned:
 Mivel minap maga betse's leveleiben,
 (Bár nem rézsesített önnön nagy nevében)
 Te felöled olly nagy ditséreteket írtt,
 A' minökkal soha gyenge' fejed nem bírtt.
 Még többet festett rád Deák Poetája; (c)
 De érdemid iránt hibázott pennája.
 Fel leled az Urat, tsak nézd kitül ARAD
 ITt a' jó szivesség, 's leg inkább ki fárad
 Abban, hogy ő eztet mással közölhesse,
 És ennek bő árját fejére önthesse.
 Fel lelvén tégy néki szép Magyar fő hajtást,
 Ne vessél *Kapriolt*, lásson beaned pajtást.
 Mond: Fő Fiztelendő Ur! köszönöm Izépen,
 Deák Poetáddal, hogy egekig épen
 Nevemet emeléd; nem bírok e' jussal,
 Sőt fel sem tehetek az Anonymussal.
 Mert nagyobb enyémnél az ő tudományja,
 Most erejében van élte' ragyogványja.
 Engem már meg - főzött a' vénségnek dere,
 A' mellyért is lettem munkállatlan here.
 Márs Istennek számos véres áldozatja,
 Diánnával végzett vadak' vadászatja.
 Rég' minden örömtül engem meg - fosztottak.
 A' tudományok is, mellyeket osztottak.
 Apolló 's Minerva, tölem bútsút vettek,
 Helikon' Múzsái el - idegenedtek.
 Már mostan Bellona nékem aztat mondja:
 Mivel öreg vagyok, nem vólna rám gondja.
 Diánna sem nyújtja vadász tegzét, 's ivét,
 Mert ő sem kedvelli meg fáradtnak szivét.

(c) Tekéntete^s Rakovfzki Elek Úr, a' Dunán in-
 nen való Kerület-éli Táblának egyik Bírája,
 a' kinek külömbféle aprólékos veselései méltó-
 tók vólnának, hogy a' tudós világgal közöl-
 tessenek.

Cypria is, a' ki hajdan rám nevetett,
 Mint száraz Mumiát egészlen megvetett.
 Hogy érdemleném hát azon díjséretet,
 A' mellyet leveled, 's Poetád rám vetett.
 Meg ismérem, hiddel, ebben gyarlóságom,
 A' mellyet okozott kórhodt agyotságom,
 Parnassusnak már nem érek tetejére,
 Bár mint erőlködöm két szarvú hegyére.
 Nem is foly, tsak tsepeg Hypocrén maimomra,
 Távadadról látom, néz Parka halmomra.
 Nem zeng régi lantom verselő szép hangja,
 Közel Halálnak tseng fültemben harangja.
 Bennem látha'd tehát vil'g' egy példáját,
 Hogy a' vén Hegedüs feléjti nótaját.
 Tedd hát a' Borostyánt Poetád' fejére,
 Tekintvén ényimnél méltóbb érdemére.
 Deák verseinek meg is adta savát,
 A' velős elméknek ő birja egy javát.
 Tagadást előttem tett e' munkájáról,
 De meg esmértem a' madarat tolláról.
 De mindazonáltal szép barátságodat,
 Hozzám meg mutatott hajlandóságodat,
 Minden tisztelettel ezerszer köszönöm,
 Igaz szíved lézen ezentúl ösztönöm;
 Egész világ előtt hogy magasztaljalak,
 És hív Polluxomnak tégedet valjalak.
 Töltsd az új esztendő't kívánt egészségben,
 Légyen szíved, 's lelked tsendes békességben.
 Kivánom az Isten veled aztat tegye,
 Hogy a' *Besztertzei* árva Püspök-megye
 Sok szép érdemidnek légyen bére, 's zoldja,
 Mindég tündököljön élted' tellyes hódja.
 Már fejedén lévén a' Püspöki mytra,
 Győzöttessen töléd pokolbéli hydra.
 Bajnokúl végezvén szarándokságodat,
 Az Egekben végre nyerd boldogságodat.

A' mit szívem érez, aztat mondja a' szám,
 Lengeteg versekben, azt énekli Múzsám.
 Költék Szakszopolisban, Dec. 30-dik nap-
 ján, 1794 elzt.

(M. Gróf *Gvadányi* József Generálisról, az
 előbbeni Versek érdemes Szerzőjéről.)

Mikor veted-le gyáford' óh régen nyögő
 Természet? e' vad képed újulást mikor
 Fog nyerni? — vagy tán sírba döntött téged-is
 Vénült karod után, a' le vagdaló Halál? —
 Mert már ki vélyen élni tégedet, midönn
 Mind, mind meg-halt, a' mit neveltél? — A'
 liget

Haját le-hányta: mez'telen karját az ég —
 Felé szegezvén, mint ijesztő szönpnyeteg,
 All a' merevedett tölgy-fa: rét, mező, völ-
 gyek, 's hegyek,

Meg-fosztatádván zöld ruhájoktól, szemünk'
 Rettentik: hó, vagy szinte tengert képező
 Vizek borítják a' tenyészetből ki-döltt
 Föld' régi színét: a' nap is, sугárait
 Otthonn felejtven, és gazdagabb hintáját
 Heverni hagyván, hirtelenséggel le-megy
 Nyugtára, 's lovait más-felé vezérel.
 Az éjszakákkal egybe-fűzik a' ködök
 A' nappalokat: alufznak a' fület-vigasztaló
 Kisded madarkák: csak a' farkasok' komor
 Szózatya hallik. — Benn rekedt, náthás, köhög,
 Kedvetlen. a' Poéta, 's pislogó mettsének hi
 Világa mellett, rájja körmit, 's tördeli
 A' versek' írására nem lágyúlható

Tollát. — Mi haszna sürgetem fel-kelttedet?
 Fel sem tserélte még az öszt a' tél! — Mikor
 Lessz ennek el-elése! már az én öreg
Gvadányim, óh Természet! ő virágait

Agyazni mikoron fogja? — Bé - következõ Fél! menny szapora lépéssel: e' nagy Férjfiat, E' nagy Magyar, Bellóna, 's FÉbus' nagy Fiját, Kímeld-meg. Ó vadakra gyakrabban ki-jár: Mérges szeledelel meg ne sértsd. — Mutass neki Jobb kedvet, óh Természet! én szenvedgyem el Azt, a' mit õ Fejére küldendõ valál. —

Baróti Szabó Dávid,

Magyar Országban, Jan. 12-dik napján.
 „Némelly kérdéseket támoztok a' Magyarírás módjáról: de mi végre írják sokan az ígéket (verbumokat) a' participiumokban, vagy minek nevezik, ilyen képpen: p. o. *adánd, szereténd, ölénd, mondánd, 's a' t.* mi szükség vagon az ilyen esetben az' ékezésre (accentusra?) N. Váradat, N. Bányát, Kolosvárt láktam, 's több részeit is mind Erdélynek, mind M. Orzágnak; de sehol nem hallottam, hogy így szóllanának még a' Reformátusok is. Honnan tsúfzott bé nyelvünkbe ezen ide-den hangzat? ugyan szeretném tudni, ha védelmezi e' valaki az említett írás' módgyát? Jóvá kell hagynia ezt is, p. o. ha a' szolgáját el *botsátándgya, bűneit meg gyónándgya, vallándgya.* Tovább, ezek is jók lesznek: *tisztelénd, halándó ember, mulándó jók, mulándóság, férjhez adándó* leány 's ezer ilyen félík; mert ezek is ugyan azon participiumtól szármoznak eggyetlen egy betű hozzá adással. Ki beszél pedig így a' jó Magyarok közül? — Ezen alkalmatossággal a' j betüröl is szabad légyen szóllanom. Ezen j betüt sokan *gy, ty, ny, 's a' t.* helyett teszik. Vallyon ki üti e' igazán a' Magyar hangot *att-ja, ann-ja, mond-ja, enged-je, 's a' t.*? De nem kell így el-válaltva írni? de a' Német, ha öfzve-kaptsolod is, tsak németesen fogja ki-mondani, 's iga-

zán-is az írás' módgyához kötven magát. Jobb lenne úgy írunk, hogy más, hibásonn ne mondhasa, ha akarná is."

Egészséget Tárgyozó Katechismus a' Köz-Népnek és az Oskolába járó Gyermekeknek számára, hogy tudhassák egészségüket betsülni és őrizni. *Sopronban*, Nyomtatott *Sziesz Kláránál*. 1794. 8 ad rétben 138 old. Találtatik Pesten, Győrben, Komáromban, Kölzegen, Szombathelyen, Pápán, 13 krajtzáron. Helyben *Sopronban*, tíz krajtzár az árra. Foglalatja ezen igen hasznos Könyvnek ez: Első Rész. Az egészségről. I. Szakasz. Az egészségről Közönségessen. — II. Szakasz. Azon okokról, mellyek közönségessen az embernek egészségét ronthatyák. — A' Levegőről. — Az Eledelekről. — Az Italokról. — Az Aluvásról. — A' mozgásról, vagy is a' testi gyakorlásról. — Az Elme indúlatokról. — A' Ruházatról. — III. Szakasz. Azon okokról, mellyek közönségessen a' Gyermekeknek egészségét rontyák, vagy is a' Gyermekeknek Neveléséről. — Az Oskolákról. — Második Rész. I. Szakasz. A' Betegségekről közönségessen, és az Orvosokról. — II. Szakasz. A' Betegeknek Gondviseléséről, és a' Betegségben való Maga tartásról. — III. Szakasz. A' Betegségekről különössen. 1. Az Uralkodó Betegségekről. — 2. A' Ragadó Betegségekről — A' Himlőről. — A' veres himlőről — A' Himlőnek, és Veres Himlőnek az emberek közül való kiirtásáról. — 3. A' vérhasról. — 4. A' fagyos Tagokról. — 5. A' Mérgekről. — 6. A' veszett kutya harapásról. — 7. A' Meny-dörgésről. — 8. A' vízbe-fúltt emberekről.

Erdélyben Maros-Vásárhelyen Órvos Doctor Horváth Mátyás Úr szándékozik egy igen hasznos újjadon új Méhéfz könyvetskét elő-fizetésre ki adni, ilyen Tzim alatt: Az Erdélyi sok próbák és tapasztalások által tökéletességre ment Méhes Gazga; a' ki a' méhéfz mesterségnek tökéletességre való vitelének módját a' leg könnyebb és leg hasznosabbjüton elő adja, és az azt óhajtókat arra fundamentomosan megtanítja, 3 metzett Táblakkal, és egy hasznos Tóldalékkal együtt. Ezen munka a' Tóldalékon kívül áll 20 Ré-
 lizekből.

Az 1-ső tanít a' Méh tartás tökéletességre való menetelének akadályairól. 2. A' méheknek ártalmairól, és ellenségeikről. 3. A' méhek' természetéhez alkalmaztatott bölts és okos méhéfz mesterségről. 4. A' méheknek nemeikről. 5. A' lépről, vagy viafzról, és mézről. 6. A' méhes kertről, állásról, és lakó hajlékokról. 7. A' méhéfzséghez való eszközkökről vagy szerfzámokról. 8. A' méheknek vásároltatásokról. 9. A' méheknek tavafzi ki rakattatásokról, és tífztulásokról. 10. A' gyenge méheknek tápláltatásokról. 11. Az erefztésről, vagy Rajzasról, és a' gyenge rajoknak egybe üttetésekről. 12. A' rajoknak colóniákra való szállittatásokról. 13. A' mag méheknek új hajlékokba való költöztetésekéről. 14. Az el tserelésről. 15. A' méheknek árvaságokról. 16. A' méheknek ofztás által való fzaporrítatásokról. 17. A' colóniáknak új colóniákra való fzaporrítatásokról. 18. A' méz fzfzretezésről. 19. A' méh ser főzésről, és a' viafz sajtólásról. 20. A' méheknek teleltetésekéről, és arra való el-kézfzítettésekről. A' Tóldalék pedig tanít némelly külömbb külömbbféle igen hasznos dolgokról. Az egélfz Könyv mégyen 16 vagy 17 árkusra, és azért árra téfzen 34 krajtzár. A' kinek a' két Nemes Magyar Hazában erre előre tettük fizetni, ne sajnálja magát Májusnak első napjáig jelenteni. Az elő fizetésnek felszedésére, az elő fizető Személyeknek számba adásokra, és az elő fizetett pénznek a' fzfzérző kezébe való szolgáltatására nézve kérettetnek, és fzfzívessen invitáltatnak mind a' két Nemes Magyar Hazában, minden városokban, és nevezetes helységekben találtató Tífztek, Lelki Atyák, Lelki Páfztorok, Könyv-nyomtató és kötő Urak, kiknek fáradságok minden re

Exemplár után egy egy nyomtatvánnyal meg fog jutalmaztatni. Helyben pedig lehet magánál a' Szerzőnél előzetni, és kinek kinek magát be-iratni. Az előfizetést be-tzedő Urak meltóztassanak jelentő leveleiket frantózza ilyen feül hással küldeni: Orvos Doctor Horváth Mátyas Urnak Maros Vásárhelyre Erdélybe. Besben lehet a' Magyar Kurir, és Mercurius Iróinál praenumerálni. A' Szerző is igéri, hogy kinek kinek száma és helye szerént me túl hamarabb maga tulajdon költségén be-sülettel kezébe fogja szolgáltatni a' nyomtatványokat. Költ 1795-dik elztendőben Boldog Állzony Havának i-ső napján.

J e l e n t é s .

Kinekkinek tudtára adatik, hogy ő Ts. Kir. Fél-ségétől, ő Eminentziájától, Kardinális, Hertzeg, és Magyar Ország' Primássának Érsek-Esztergom Városá részirüi ugyan azon nevezetü T. N. Varmegyében, négy elztendős barom; és ki rakó vásárok engedtettenek légyeu, mellyeknek napjaik 14-dik Mártziusra, 3-dik Juniusra, 15-dik Augustusra, és 11-dik Nevemberre esnek; mivel azomban; ha ezen napok ünnepre, vagy vasárnapra esnének, azon történetre a' vásárt előtte, vagy utanna, nem pedig azon ünnep vagy vasárnapon tartani kellenc; azért ez idén ugyan 15-dik Mártziusban barom; 14-dik Mártziusban pedig ki rakó; ismét 2-dik Juniusban barom; 3-dik Juniusban pedig ki rakó; továbbá 17-dik Augustusban barom; és 18-dik Augustusban ki rakó; végre 9-dik Novemberben barom; és 10-dik Novemberben ki rakó vásárok fognak tartatni, ezután pedig minden vásár alkalmatosságával a' jövő vásárnak ideje dob szó alatt ki fog hirdettetni. Azon helyek, mellyekre a' Kalmárok, Boltosok, és Mives mestérek az ő sátoraitak rakhattyák; már ki vannak rendelve; és; a' mint rend szerént magokat a' M. Uraság Tilztviselőinél jelenteni fogják; azonképpen nekik ki is fognak mutattatni; azonkívül, hogy valakinek most nyértt helyé akár ki kedviért idő jártával meg változtathasson. Nintsen tehát egyébb hátra, hanem hogy az első vásárral; azon kívül is semmi hely pénz nem vétettétven; izamossan még jelenyenek, valaminthogy is ezen hirdetvény által mindnyájan szívesen meg hivatattak;

H Í R - A D Á S.

A most leg-közelebb esendő József-napi Pesti Vásárra fognak taláztatni *Wéber Simon Péter* Pozsonyi Typografusnál ezen következő újkönyvek, több más magyar könyvekkel együtt.

Únalmas Órákban, vagy-is a' Téli hofzszú Estvéken való Idő-töltés, a' mellyet, a' Versekben gyönyörködőknek kedvekért ki-adott Gróff Gvadányi József, Magyar Lovas Generalis. 8. 30. kr.

Ebben a' Munkában meg-beszéli a' Méltóságos Gróff; miképen a' hét Esztendei Prussus Háború után Tekintetes N. Bereg Vármegyébe, a' Tisza háton fekvő Badaló nevű faluba quartélyozott, le-írja azon vidéket, és azon idő alatt történt sok nevetséges és mulatságos dolgokat; a' falusi Parasztoknak hogy adott Bált, hogy vadászott a' vízbe egy tsónakon, és több ilyen dolgokat. Következik egy Szánkázásnak le-írása, és más mulatságos Versek. A' Munkát bé-rekeszti a' M. Gróff között, Csízi István Fő Strázsa-Mester, és Molnár Borbála között folytatott verses Levelezése. Reménylünk, hogy ezen Munkája-is szint úgy, mint a' több Munkái ő Nagyságának a' két Magyar-Haza előtt kedvet fog találni.

Magyar Országi Négy különös Elmélkedések. I. A' Magyar Szent Koronáról. II. A' Magyar Királyné' Vizéről. III. A' Leg-régibb Magyar Grammatikáról.

IV.

IV. Némelly régi Magyar Királyoknak ritka Pénzeikről. Mellyeket írt Wefzprémi István M. D. N. Szabad. Kir. Debretzen Városának Phyficus, a' Lipsiai és Göttingai tudós Társaságnak Tagja 8. 20 kr.

Ezen Könyvben a' Tudós Doctor Úr sok régi és ritka dolgokat hoz elő, mellyek méltók, hogy minden Magyar Hazafi olvassa.

Jósef El-Adatása. Egy Próba-tétel, Milton szerént. Hunyadi Ferentz Tifzán tul való Reform. Superintendens és Debretzeni Prédikátor által. 8. 7 kr.

Lelki Jó Illat-Tétel, avagy a' kegyes Lelkeknek Istennel való Beszélgetése, Imádkozások és Éneklések által. Fordította és rész szerént szerzette, kivált az Útozók kedvekért Maklári János F. Dobszai Prédikátor.

Igen apró formába, úgy hogy a' zsebbe lehet dugni. 8 kr.

Az Istennek Jófága és Böltsesége a' Természetben. Sándor Henrik után. 8. 1 fl.

Egy igen szép, az ember szívét indító, elmét oktató, és az Istennek szeretetére és dicsőítésére serkentő Könyv; mellyben található sokféle természeti tsudákat és ritkaságokat.

Psychologia. Campéből. 8. 18 kr.

Ez által tanítatnak a' Gyermekek, mi a' lélek, annak tulajdonágai, és miképen esmérteti magát mi velünk.

A' Természet Historiája, mellyben az Ásványok, Plántáknak és Állatoknak három Világát, azoknak meg-esmértető bélyegeivel, természetekkel, hafznokkal, hazájokkal, rendbe szedte és a' gyenge Elmékhez alkalmaztatva, mind együtt Magyar Nyelven leg-először botsátja - ki Gáti István. 3. *Ez a' Munka még sajtó alatt vagyon.*

Ambár csak a' gyenge elmékhez alkalmaztatta ezt a' munkát a' Szerző Úr, még-is megtalálhatnak a' meg-érett Korúak-is benne sokféle dolgokat, mellyeket még nem tudtak, kivált azért, mivel erről a' Tudományról még igen kevés Könyvek jöttek - ki a' Magyar nyelven.

Az-is tudtára adattatik a' két Magyar Hazának, hogy a' Prenumeratio, a' T. *Grossinger János Úr, Universa Historia Physica Regni Hungariæ, secundum tria Regna naturæ*, való könyvének öt utolsó Részzeire a' jövő Pesti Vásárig nyitva vagyon, és ki-ki egy arannyal prænumerálhat; a' mint-is ez alkalmatossággal instálok, méltóztossanak azok, kik az első 4. Tomusokra le-tették a' pénzt, az új Prænumeratiót-is le-tenni. A' kik pedig az első Tomusokra (nem prænumeráltak, és vagyon hajlandóságok a' Munkát meg-szerezni, azoknak, ha le-teszik két aranyokat, avagy 9. Rfl. a' már ki-nyomtatott 4. Részeiket mindjárt kezekhez vehetik,

Gróf Gvadányi több Munkájából-is vagynak még Exemplárok.

Grossinger J. B. Univerfa Historia Physica Regni Hungariæ Tom. I. Zoologia, sive Historia Quadrupedum. 8. maj. 2 flor.

— — — Tomus II. Ornithologia, sive Historia Avium. 1 fl. 30 kr.

— — — Tomus III. Ichthiologia, sive Historia Piscium. 1 fl. 30 kr.

— — — Tomus IV. Entomologia, sive Insectorum Enaratio. 1 fl. 30. kr.

Hallónak bódog Estvéje. Két Darab 1. fl. 15 kr. Ez a' Halló vólt egy Fejedelemnek első Ministere, öröklége miatt le-tévén hivatalját, hogyan folya-modott hozzá az ifjú Fejedelem minden fontos dolgokban, mitsoda bölts tanátsokat adott néki, hogyan nevelte gyermekeit, és miképpen munkálta jobbá-gyainak bódogfágokat, 's a' t. itten igen szépen le-írattatik.

Ketskeméti Zsigmond, LXXX. Prédikátziók-ból álló Katekhétikája, és különös alkalmazosá-gokra készített egynehány Prédikátziói. 8. maj. 1 fl. 30 kr.

Miklós Sámuelnek, míg élt, a' Miskóltzi Ref. Gymnasiumnak nagy Tudományú Profesforának minden Halotti Oratzióji, azon egy Orátzióval e-gyütt, mellyet a' Keresztyéni Türelemről való Tsá-ízári kegyelmes parantsolat hirdetésének alkalmat-ságával mondott. 8. 45 kr.

Nagy Ferentz, Hunyadi László' Története, úgy mint Élete és Halála, mellyeket mind a' Tziliai Gróf Ulriknak írigységével és le-vágattatásával, mind VI. László Királynak közbe-folyó tselekedeteivel és halálával egygyütt a' hiteles írókból ki-szededet-vén, magyar Versekben le-írt, és világ' eleibe bo-tsátott. Hozzájok tóldattak némelly Apológusfai, és más Elegyes Versei. 8. 24 kr.

T. Pétzeli Józsefnek minden Munkáji találtat-nak nálam, Yung Ejtszakáji II. Darabokban pedig újra nyomtattatnak.

Tóldalék a' Piktét Benedek Keresztyén erköltsi tudományához. Vagy annak negyedik Szakafza. 8. maj. 2 fl. 30 kr.

Poóts András, (Csenkeszfai) Ifjúi Versei. Két Darab. 8. 30 kr.

Szekér Joákim, Magyarok' Eredete, a' régi és mostani Magyaroknak nevezetesebb Tseledeteikkel